

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

IO3: MMM vodena refleksija in nasveti za učitelje

**MMM – MIGRANT
MENTORSHIP MODEL
(MODEL MIGRANTSKEGA
MENTORSTVA)**

ŠTEVILKA POGODBE:
2017-1-SI01-KA204-035587

Marec 2019

AZ andragoškizavod

eurocultura
mobilità internazionale
liberi di muoversi, lavorare, sognare...

IN·IBIA

Ta projekt je bil financiran s podporo Evropske komisije. Ta publikacija [sporočilo] odraža samo stališča avtorja in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

VSEBINE

UVOD	3
OPOMBE O METODOLOŠKEM IN ETIČNEM PRISTOPU	3
MMM VODENA REFLEKSIJA: ANDRAGOŠKI ZAVOD MARIBOR –LJUDSKA UNIVERZA, SLOVENIJA.....	4
MIGRANTI KOT UČENCI.....	4
UČNE METODE/GRADIVA.....	5
ODNOS MENTORJI – MENTORIRANCI	6
SOCIALNI IN KULTURNI VIDIKI.....	7
MODULI.....	9
MODUL: PISMENOST	9
MODUL: MATEMATIČNE SPRETNOSTI	10
MODUL: IKT VEŠČINE	11
MODUL: SOCIALNE KOMPETENCE	12
POVZETEK	12
MMM VODENA REFLEKSIJA: EUROCULTURA, ITALIJA	14
MIGRANTI KOT UČENCI.....	14
UČNE METODE/GRADIVA.....	15
ODNOS MENTORJI – MENTORIRANCI	16
SOCIALNI IN KULTURNI VIDIKI.....	17
POVZETEK	18
MMM VODENA REFLEKSIJA: INIBIA EEIG, NEMČIJA.....	19
MIGRANTI KOT UČENCI.....	19
UČNE METODE/GRADIVA.....	20
PISMENOST	20
MODUL: MATEMATIČNE SPRETNOSTI	21
MODUL: IKT VEŠČINE	22
MODUL: SOCIALNE KOMPETENCE	22
ODNOS MENTORJI – MENTORIRANCI	23
SOCIALNI IN KULTURNI VIDIKI.....	23
POVZETEK	23
NASVETI ZA IZOBRAŽEVALCE	25
DODATEK	28
NAPOTKI ZA MMM REFLEKSIJO	28
POVZETEK	29

UVOD

Enotna vodena refleksija je oblikovana s prispevki partnerjev projekta MMM, ki so izvedli 96-urno pilotsko usposabljanje migrantov.

Temelji na *MMM smernicah za refleksijo*, pripravljenih pred usposabljanjem, junija 2018, kot predlog, da se sledi enakemu načina razmišljanja in opazovanju pilotnega projekta.

Partnerjem so smernice ponudile enoten okvir za podrobnejše in natančnejše preučevanje in upoštevanje različnih segmentov procesa. Ker so bistveni del in temeljna sestavina intelektualnega rezultata, jih prilagamo v dodatek.

Pilotno usposabljanje migrantov v vseh državah (Italija, Nemčija, Slovenija) je potekalo od septembra do decembra 2018. Migranti mentorji in partnersko osebje v tem času niso izvajali le usposabljanja, ampak so se osredotočili na intenzivno spremljanje, opazovanje in vrednotenje učnega procesa. Kljub enotnemu kontekstu pa se je pokazalo, da je refleksija vseeno razmeroma subjektiven proces. Čeprav smo sledili istemu okviru, se je izkazalo, da tudi učitelji proces dojemamo nekoliko različno, saj imamo nekoliko drugačne pristope pri dokumentiranju in poročanju o naših zaznavah. Ker pa smo vsi zavzeli induktivni pristop, so bila vsa naša opažanja ustvarjena tudi na podlagi dejanskih in verjetnih situacij in niso izhajala iz različnih teoretičnih konceptov. Vsi partnerji smo se strinjali, da prav ta verodostojen pogled prispeva k dodani vrednosti in kakovosti MMM projekta, zato smo se odločili, da v vse tri vodene refleksije uredniško ne posegamo.

Vsaka vodena refleksija je zbir univerzalnih uvidov, znanja in izkušenj, ki so jih vsi partnerji pridobili z avtentičnim in praktičnim procesom usposabljanja in refleksije, kljub zgoraj omenjenim razlikam, ki so nastale predvsem zaradi dela z migrantskimi skupinami iz različnih etničnih, verskih in izobraževalnih okolij.

Kot razširitev in nadgradnja vodenih refleksij smo razvili zbir učnih nasvetov za učitelje. Želimo si in upamo, da bodo služili kot praktični, učinkoviti, funkcionalni in izvedljivi nasveti za bodoče izobraževalce migrantov.

OPOMBE O METODOLOŠKEM IN ETIČNEM PRISTOPU

Vsi partnerji v projektu imajo dolgoletne izkušnje na področju izobraževanja odraslih, zlasti na področju dela z ranljivimi socialnimi skupinami. V času migrantske krize v letih 2015 in 2016, ko so migranti z Bližnjega vzhoda in Afrike poskušali doseči varno življenje v Evropi, smo začutili, da je naša obveza in tudi moralna dolžnost, da to vprašanje obravnavamo profesionalno in z visoko mero družbene občutljivosti in strpnosti, ki jo kot izobraževalci odraslih imamo. Od tod izhaja potreba po mednarodnem sodelovanju, da bi našo zavezanost skupnim ciljem in skupni viziji uresničili na najboljši možni način.

Skozi razvoj MMM projekta smo se vsi držali naslednjih etičnih načel: spoštovanja oseb iz različnih etničnih, kulturnih in verskih okolij, zavedanja njihovih potreb in pravic, spoštovanja človeških izkušenj in integritete, nediskriminacije, dostojanstva vsake osebe, enakosti in predvsem njihove pravične in uspešne socialne vključenosti.

MMM VODENA REFLEKSIJA: ANDRAGOŠKI ZAVOD MARIBOR –LJUDSKA UNIVERZA, SLOVENIJA

Skupino migrantov učencev na Andragoškem zavodu Maribor je sestavljala skupina 11 moških udeležencev, večinoma samskih, eritrejskih kristjanov, v manjšem številu arabsko-muslimanskega izvora, starih med 20 in 40 let. Večina jih je imela le nekaj let osnovnega izobraževanja, če sploh. Tako je bila pismenost v njihovih maternih jezikih za večino še vedno problem. Nekaj jih je bilo brez kakršne koli formalne izobrazbe, vendar smo med njimi imeli tudi univerzitetnega diplomanta. Skozi proces pilotnega usposabljanja smo lahko opazovali njihove učne značilnosti v vsakem posameznem modulu. Usposabljanje je potekalo med 25. septembrom in 13. decembrom 2018, skupaj 24 srečanj po 4 ure, ki so jim sledila še 4 srečanja v prostorih Ozare, d. o. o., kot delavnice v delovnem okolju.

MIGRANTI KOT UČENCI

1. Proces učenja je za njih pretežno ciljno naravnano, kar pomeni, da morajo učenci videti praktično vrednost tega, kar se učijo.
2. Delujejo kot homogena skupina, učitelji pa morajo upoštevati, da bodo v tej isti skupini učenci na lestvici od najmanj do najbolj sposobnih. Vendar pa je razdelitev ali ločevanje skupine kontraproduktivno, motivacija pade, pojavi se večja možnost izostajanja.
3. Zanje je zelo pomembna razumljivost učne vsebine, zato je bistveno, da vsebina ni preveč abstraktna. Če so teme zanje pomembne in jih razumejo, bodo motivirani in znanja željni učenci. Zelo težko je bilo najti ravnotežje, ki bi ustrezalo vsem glede na učne zmožnosti. To smo sproti spoznavali in se poskušali prilagoditi, ko smo napredovali skozi program. Menimo, da se je bolje prilagoditi zmožnostim najmanj sposobnih učencev, da ti lahko sledijo delu, medtem ko bolj sposobni učenci lahko delujejo kot njihova podpora.
4. Prav tako je bistveno, da izobraževalci razumejo, da se morajo pri podajanju naloge osredotočiti predvsem na razlago navodil; migranti so spoštljivi učenci, vendar - če je učna vsebina preveč abstraktna ali zahtevna - se bo koncentracija neizogibno zmanjšala. Zato je treba uporabiti zlato pravilo »manj je več«.
5. Migranti učenci so pokazali raznoliko paleto znanja in različne ravni izobrazbe. Nič nenavadnega ni, če so v isti skupini učenci brez kakršne koli izobrazbe in učenci, ki so končali primerljive stopnje šolskega ali univerzitetnega programa s tistimi v državah gostiteljicah. Pomembno je, da se prilagodimo udeležencem, ki znajo najmanj.
6. Jezik mora biti preprost, lahko razumljiv, konkreten, jedrnat in osredotočen na doseganje določenega cilja.
7. Dobili smo vtis, da za učence ni pomembno le učenje, pač pa tudi vidik aktivnosti, socializacije in preživljanje prostega časa. Spreten učitelj lahko dobro izkoristi ta odnos, tako da naredi učni proces raznolik, privlačen, zabaven, zanimiv, ustvarjalen.

8. Učne vsebine morajo biti konkretne, personalizirane, uporabne in prilagojene trenutnemu nivoju znanja in sposobnosti udeležencev. V nasprotnem primeru se bodo ti prestrašili in izgubili zanimanje.
9. Nameniti več časa določeni dejavnosti se je izkazalo kot zelo učinkovito. Učinkoviteje je narediti manj in to dobro. Ker so odrasli učenci, jih ne smemo siliti v nobeno dejavnost, v kateri se ne počutijo udobno.
10. Poleg jezikovnih ovir ali pomanjkanja splošnega znanja nismo odkrili drugih večjih učnih težav, udeleženci pa so bili večinoma zelo dovzetni in odzivni.
11. Mnogi od njih ne premorejo razumevanja osnovnih slovničnih konceptov, slovničnega in abstraktnega razmišljanja, zato takšnih vsebin ne priporočamo. Podobno se dogaja tudi pri matematiki, saj pogosto ne razumejo niti osnovne matematične teorije. Kljub temu pa so še vedno zadostno finančno pismeni, kar izhaja iz njihovih življenjskih izkušenj.
12. Kot učence jih predvsem motivirata zaposlitev in večja neodvisnost, zato jih sprva večinoma zanima učenje jezikov.
13. V povezavi z IKT skoraj izključno uporabljajo pametne telefone. Ne zavedajo se še dovolj pomena, uporabnosti in prednosti IKT, še vedno je ne prepoznavajo kot koristnega in dragocenega učnega orodja. Njihova največja in najbolj nujna potreba je jezik, zato niti ne zaznajo svojih primanjkljajev, ki izhajajo iz nizke stopnje usposobljenosti na področju IKT. Treba pa je povedati, da poleg pametnih telefonov nimajo zadostnega dostopa do drugih IKT naprav. Poznajo socialna omrežja, vendar so relativno slabi uporabniki. Na nek način še vedno ne vidijo praktične vrednosti IKT kot orodja za iskanje, proučevanje in preverjanje informacij. Včasih kažejo tudi strah pred uporabo IKT. Med programom smo kljub temu opazili njihovo povečano pripravljenost in motivacijo za širjenje svojih IKT veščin.

UČNE METODE/GRADIVA

1. Pri izbiri učnih gradiv naj izobraževalec združi več komunikacijskih kanalov. Avdiovizualna učna sredstva so nepogrešljiva in predstavljajo nujo pri poučevanju te ciljne skupine.
2. Če je mogoče, naj se izobraževalec izogiba daljšim besedilom, najboljši rezultati bodo doseženi z vizualnim učnim gradivom.
3. Pri dajanju navodil naj izobraževalec redno preverja razumevanje učencev. Naj ne bo presenečen, da je – čeprav udeleženci dajejo vtis, da ga razumejo –njihovo razumevanje še vedno vprašljivo. Tega ne moremo dovolj poudariti.
4. Ni treba pripraviti velikih količin učnega gradiva, ker so učenci razmeroma počasni. Izobraževalec naj si prizadeva za kakovost in ne količino.
5. Poučevanje naj bo tudi igrivo; različne družabne igre, namizne igre in interaktivne računalniške igre so zelo dobrodošle.
6. Priporočljivo je, da se besedila, čeprav so projicirana na zaslon, učencem razdelijo tudi v fizični obliki, besedila pa naj bodo kratka.

7. Uporaba glasbe kot učnega orodja in igranje vlog kot učna metoda sta se v učilnici prav tako izkazali kot zelo uspešni.

8. Učenje po učbeniku dejansko ni smiselno in ni tako učinkovito, kot se običajno pričakuje; najboljši način je pripraviti nekaj delovnih listov, poiskati zanimivo vsebino na internetu, morda pogledati kratek film na določeno temo, torej, kot je navedeno prej, združiti več komunikacijskih kanalov, poudariti pa vizualno in zvočno vsebino.

9. Izobraževalec naj upošteva, da poučevanje ne sme biti monotono, zato naj v razredu pomisli tudi na možnost uporabe kinestetičnih učnih metod in telesne aktivnosti. Priporočamo, naj v rednih časovnih intervalih naredi kratke odmore.

10. Če povzamemo, kljub MMM učnemu načrtu smo morali pilotno usposabljanje na kraju samem nekoliko spremeniti in prilagoditi. Za vsako aktivnost smo pripravili delovne liste, vendar je usposabljanje zahtevalo redno prilagajanje in tudi veliko improvizacije.

ODNOS MENTORJI – MENTORIRANCI

1. Ko smo migrante mentorje vodili skozi usposabljanje za mentorje, so se približali cilju, ki je bil zastavljen na začetku, vendar je treba poudariti tudi, da bodo učne izkušnje pridobivali skozi stalno prakso.

2. Pokazalo se je, da je koncept migrantov kot mentorjev oprijemljiv, verodostojen in izvedljiv. Splošna ugotovitev je, da so se kot podpora izobraževalnemu procesu migranti mentorji gotovo in nedvomno uveljavili kot zelo uporabni in koristni v vlogi učiteljskega osebja, ki lahko deluje bolje in ciljno naravnano.

3. Njihov učinek je bil zelo pozitiven, ko je bila učna vsebina preveč abstraktna ali pa jezik za migrante učence pretežek. Poenostavili so učno snov in jim jo tako približali. Posredovali so lahko ob kratkih stikih v komunikaciji in bili učinkoviti pri podajanju bolj podrobnih pojasnil. Kot taki so se izkazali kot zelo konstruktivni in podporni.

4. Bili so bistveni pri prenosu informacij skupini, pri individualnem svetovanju in usmerjanju. Kar zadeva komunikacijo v razredu, je treba opozoriti, da je bilo odlično, če so mentorji in mentoriranci govorili isti jezik, sicer smo uporabljali slovenski in včasih tudi angleški jezik.

5. Proces poučevanja je potekal v skupini, vendar so se mentorji izkazali za še posebej spretni, ko je bilo treba opraviti določeno nalogo s posameznikom v skupini.

6. Dejanska vloga mentorjev je bila premostitev razkoraka med učnimi vsebinami in slovenskim jezikom na eni strani ter migranti učenci na drugi strani. Bili so nekakšna neformalna, bolj kolegialna, avtoriteta in podpora.

7. Migranti učenci so jih zelo dobro sprejeli, jih spoštovali in se jih niso bali. Odnos mentorirancev do migrantov mentorjev je temeljil predvsem na potrebi mentorirancev, da imajo pomoč mentorja. Nihče ni bil prisiljen prositi za pomoč. Izkazalo se je, da so mentorji prilagodljivi v smislu, da mentorirancem nudijo pomoč, kolikor je slednji potrebujejo. Mentorji so bili tudi v vlogi podajalcev informacij, kar je omogočilo, da je projekt potekal bolj tekoče.

8. Vsi mentorji so v veliki meri dosegli, kar se je od njih pričakovalo, in se izkazali za še posebej koristne v smislu učinkovitejšega upravljanja učnega časa in načina dela.

9. Pri spremljanju dela migrantov mentorjev smo dobili vtis, da se še vedno povsem ne zavedajo, kako pomembna je njihova vloga in kakšen potencial imajo; predpostavljamo, da bodo migranti mentorji s časom in prakso lahko začutili tudi to.

10. Naša splošna ocena je, da imajo migranti mentorji potencial za celovito delovanje v svoji vlogi, in ne vidimo ovir za njihovo uspešno delo, če se jim omogoči, da še naprej uporabljajo svoje spretnosti. Jasno je, da bodo migranti mentorji obogatili učno ponudbo in za marsikoga izboljšali učni proces.

11. Celoten proces usposabljanja in mentorska vloga je zelo pozitivno vplivala tudi na migrante mentorje same. Izrazili so željo in prošnjo, da bi bili vključeni v nadaljnje dejavnosti na področju izobraževanja migrantov.

SOCIALNI IN KULTURNI VIDIKI

Med usposabljanjem smo imeli izobraževalci priložnost opazovati številne značilnosti, ki bi jih lahko uvrstili med socialne in kulturne vidike. Posredujemo jih v naslednjih odstavkih.

1. Migranti in begunci imajo nepričakovane, naključne in resnične življenjske izkušnje, ki so neločljivo povezane z njihovim statusom migranta/begunca in jih lahko razumejo samo drugi migrant/begunc.

2. Dajejo vtis, da so - gledano iz evropskega stališča - dobro socializirani (niso huligani, ekstremisti ali radikalci). Zdi se tudi, da so zelo občutljivi, dovzetni in prilagodljivi za različne subtilne vidike socializacije, zato ne vidimo ovir za njihovo ustrezno socializacijo in integracijo. Vendar je treba poudariti, da ta opis velja za specifično slovensko skupino, sestavljeno večinoma iz eritrejskih migrantov. Zavedati se moramo, da se osebna ozadja in ravni »evropeizacije« lahko zelo razlikujejo od posameznika do posameznika.

3. Migranti učenci spoštujejo družbene norme in pravila. Bili so radovedni in si zelo želeli razumeti slovensko družbo in okolje. Zanimali so se predvsem za tiste družbene teme, ki se jih neposredno dotikajo (npr. v naši učilnici je potekala razprava, ko so dobili vabila na lokalne volitve; želeli so sodelovati, vendar niso vedeli nič o političnih odnosih v lokalni skupnosti).

4. Naslednje pomembno družbeno opažanje: migranti učenci so delovali kot skupina z ohlapno hierarhijo (vodja je bila starejša, bolj izkušena in bolj izobražena oseba). V skupini ima pomembno vlogo tudi medvrstniško učenje. Izkazujejo veliko solidarnost in soodvisnost. Prav ta občutek solidarnosti in povezanosti spodbuja bolj izobražene, da podpirajo in pomagajo manj izobraženim.

5. Izobraževalci naj upoštevajo, da se lahko razumevanje časa pri migrantih bistveno razlikuje od tistega, kar za splošno sprejeto velja v Evropi. Na primer: naši migranti učenci so bili običajno pozni, vendar ne pretirano. Vedno so prišli, vendar takrat, ko se je njim zdelo ustrežnejše, brez nespoštovanja do aktivnosti, ki je potekala. Različni drugi

dejavniki (srečanja z oblastmi, drugi tečaji ...) so prav tako imeli velik vpliv na njihov urnik.

6. Migranti učenci so izrecno izrazili željo po dejavnostih, ki bi okrepile njihovo socialno vključenost, želeli so imeti več stikov z večinskim prebivalstvom.

7. Ker je bila večina naših udeležencev Eritrejcev kristjanov, so pokazali veliko pripravljenost, da bi bili na kakršen koli način v pomoč, poleg tega so izkazovali skoraj naivno poštenost.

8. Posebej jih je zanimal slovenski in evropski pogled na načrtovanje družine, spolnost, zakonske zveze, odnose med moškimi in ženskami, moralne vrednote itd. To smo pripisali močni verski vzgoji, ki je v veliki meri oblikovala njihov pogled na svet.

9. Njihov vpogled v družbo in družbene pojave, zavedanje in poznavanje političnih dogodkov so bili slabi, predvsem zaradi dejstva, da niso bili sposobni črpati informacij iz katerega koli medija (npr. niso vedeli, kdo je predsednik Slovenije, kako deluje politični sistem itd.). Zelo slabo so bili obveščeni o Sloveniji, niso imeli nobenega vedenja o aktualnih novicah in dogodkih niti niso vedeli, kako pridobiti informacije, njihovo splošno znanje je bilo daleč od tega, da bi lahko postavljali ustrezna in učinkovita vprašanja. Čeprav čutijo vpliv, ki ga imajo trenutni politični dogodki na njihov vsakdan, še vedno kažejo precejšnje pomanjkanje razumevanja osnovnega družbe in pojmov, kot so družba, politika, regresivno, progresivno itd.

10. Kažejo jasno ambicijo, da bi dosegli nekaj na področju izobraževanja ali zaposlitve, vendar se soočajo z različnimi ovirami. Mlajši nimajo življenjskih izkušenj in jasne vizije. Soočajo se z ovirami, specifičnimi za migrantsko populacijo: pomanjkanje izobrazbe, jezikovne ovire, pomanjkanje socialne mreže, slabo razumevanje slovenskega izobraževalnega in delovnega okolja.

11. Zaradi vsega navedenega bi jim koristilo poglobljeno svetovanje in usmerjanje o možnostih izobraževanja in zaposlovanja. V tem vidimo velik potencial za izkušenega migranta mentorja.

12. Učni proces dojemajo kot orodje za doseganje končnega cilja, to je zaposlitev in boljšo sprejetost v družbo države gostiteljice; kot je bilo že omenjeno, so praktični, pragmatični in ciljno usmerjeni. Svojih ciljev ne želijo doseči s prevaro ali goljufijo, ampak po pravilih, uradni, uveljavljeni in družbeno sprejemljivi poti, za katero vsi verjamemo, da je najboljši način za integracijo.

MODULI

MODUL: PISMENOST

Prevladujoča izkušnja in glavni zaključek po modulu pismenosti je bil, da je slovenski jezik še vedno precejšnja ovira za naše udeležence. Razvidno je bilo, da so bili pred začetkom usposabljanja v Sloveniji malo časa, večinoma ne več kot pol leta. Zato je bilo treba vse vaje pismenosti izvajati na najnižji in najpreprostejši ravni. V nasprotnem primeru jih udeleženci ne bi razumeli in bi izgubili voljo.

Slika 1: Migrantka mentorica Zahra in vodja usposabljanja Ivan pri delu na Andragoškem zavodu Maribor

Naši udeleženci niso nikoli prišli k pouku pravočasno, zamujali so približno za pol ure. To se jim ni zdelo nič posebnega, ker so program razumeli bolj kot fakultativen in neobvezen. Pošteno je reči, da so prišli tudi zaradi druženja in socialne interakcije, pri čemer pa se ne razlikuje od drugih odraslih udeležencev, s katerimi delamo.

Želeli so si čim več igranja vlog, ki pa so bile včasih prav komične, saj je bilo njihovo znanje na splošno prešibko, da bi jih dobro odigrali. Pritegnile so jih tudi vaje na spletu. Všeč so jim bile tudi šale, zlasti ko so uporabljali slovenske besede, za katere so mislili, da so smešne. Pogosto je prišlo do zabavnih nesporazumov, ko so napačno uporabili določeno slovensko besedo, ker niso znali razlikovati knjižnega jezika od pogovornih izrazov, slenga itd.

Naslednja velika težava za naše udeležence je bilo znanje pisanja. Velik problem je bil že pravilno slišati različne foneme slovenskega jezika, kaj šele poznati črke za njih, nekatere izmed njih nove, in jih pravilno napisati. Bili so zadovoljni, če so dobili učni material v obliki delovnih listov in želeli so si zapisati čim več besedila, vse podrobnosti, za kar so spet potrebovali veliko časa. Tukaj so se migranti mentorji izkazali za zelo koristne pri prevajanju in razlagi, čeprav bi bilo idealno, če bi imeli na voljo dvakrat več časa.

Iz tega lahko sklepamo, da bi bilo tudi »učenje ena na ena« z mentorjem dobro sprejeto. Enako velja za učenje v majhni skupini dveh ali treh udeležencev z mentorjem, ker to omogoča fleksibilnost pri podajanju učnih vsebin.

Zelo zaželeno in priporočeno je tudi obiskovanje različnih krajev in dogodkov, saj udeleženci potrebujejo učenje skozi različne dejavnosti. Dober mentor bo dejavnost vključil v učni proces.

Na splošno lahko migrante učence uvrstimo v isti okvir kot odrasle, s katerimi delamo na Andragoškem zavodu, zlasti v osnovni šoli za odrasle, v smislu, da smo ta tip učenca poznali že prej. S profilom migrantskih učencev smo zelo dobro seznanjeni zaradi dela z ranljivimi družbenimi skupinami, zlasti migranti Romi, zato pilotni program ni postregel z večjimi presenečenji, ampak je potrdil že znana in pričakovana dejstva. V nasprotju z npr. migrantskimi romskimi učenci, ki smo jih že poznali, pa so bili migranti v tem primeru veliko bolj disciplinirani in socialno prilagojeni učnemu procesu ter tudi veliko bolj željni učenja.

Skozi razvoj modula za pismenost je postalo jasno, da je MMM učni načrt zanesljivo in ustrezno orodje za poučevanje, kljub temu pa dejansko izvajanje v razredu še vedno zahteva veliko improvizacijskih strategij. Za naše migrante mentorje se je to pokazalo kot izredno težko naloga, a so kljub temu na splošno dosegli cilje, ki smo jih predvideli za njih. Prestali so preizkus in ob je postalo jasno, da imajo velik potencial, da postanejo pomemben dejavnik pri vključevanju migrantov v lokalno okolje.

MODUL: MATEMATIČNE SPRETNOSTI

Pri matematičnih spretnostih smo začeli z osnovnimi aritmetičnimi operacijami, kot so seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje ter nadaljevali z bolj zapletenimi, vendar še vedno praktičnimi in koristnimi matematičnimi veščinami, kot so obseg, površina, deli celote, ulomki in odstotki.

Razen migrantov brez izobrazbe so vsi ostali že imeli nekaj predhodnega znanja. Učenci so bili na splošno sposobni seštevati in odštevati, zapleteno množenje pa se je še vedno izkazalo za trd oreh. Pretvarjali smo tudi merske enote, kar se je našim udeležencem zdelo zabavno.

Zaradi univerzalnosti matematičnega jezika se je izkazalo, da je modul nekoliko lažji tako za migrante mentorje kot za migrante učence, vendar pa so se težave kljub vsemu pojavile pri nalogah z besedilom. V primeru improvizacije pa so mentorji kljub vsemu lahko odreagirali hitreje in učinkoviteje.

Prodajni katalogi so se izkazali za koristno orodje za poučevanje, saj so udeleženci lahko izračunali vsoto svojih nakupov, pri tem pa smo opazili tudi, da dobro uporabljajo decimalna števila. Nekoliko težje so razumeli razliko med likom in telesom.

Reševali smo veliko spletnih nalog, kar je bilo v redu, vendar se je nekako izkazalo, da so od vseh modulov za matematiko pokazali še najmanj zanimanja.

Za zaključek moramo poudariti, da se zaradi univerzalnosti matematike vloga mentorjev zdi izjemno pomembna, vendar je treba matematične koncepte nujno poučevati v resničnih življenjskih situacijah.

MODUL: IKT VEŠČINE

Naši migranti niso bili računalniško usposobljeni, nekateri sploh niso poznali osnovnih računalniških programov in orodij. Po drugi strani pa so relativno dobro znali uporabljati pametne telefone, vendar je treba opozoriti, da njihova uporaba pametnih telefonov ni presegala omejene rabe, npr. skype, facebook, radijska postaja itd.

Opažanja, ki so veljala za modul pismenosti, so se izkazala za veljavna tudi za modul IKT veščin. Pri tem imamo v mislih jezikovni problem, čeprav so se IKT veščine zaradi svoje univerzalnosti izkazale za veliko lažje.

Zanimivo je, da so nekateri udeleženci kazali strah pred računalniki in res smo lahko videli, da je uporaba računalnikov v Eritreji precej omejena, nekateri so imeli celo težave pri uporabi računalniške miške. Še bolj kot v modulu za opismenjevanje je bila skupina razdeljena na tiste, ki so že bili razmeroma dobri računalniški uporabniki (v praksi so obvladali računalnik, znali so odpreti programe, iskati v brskalniku itd.), in tiste, ki sploh niso vedeli, kako uporabljati računalnik. Razmerje med obema skupinama je bilo približno pol pol.

Tako kot pri pismenosti tudi pri IKT traja veliko časa, da udeleženci pridobijo fine motorične sposobnosti. Dva ali trije udeleženci so bili popolni računalniški analfabeti. Ker imamo veliko izkušenj z odraslimi učenci, so nekateri udeleženci po našem mnenju popolnoma primerljivi z upokojevcem, ki še nikoli prej ni uporabljal računalnika.

Glede na to, da IKT »govori«¹ bolj univerzalni jezik, je lahko vloga mentorjev še učinkovitejša kot v modulu pismenosti. Računalniško usposobljen mentor lahko jasno demonstrira računalniško znanje, ne glede na jezik.

Poučevanje računalniških spretnosti za računalniško nepismene posameznike je lahko izjemno stresno in frustrirajoče, zato se mora mentor nenehno zavedati tipa učenca in ne sme izgubiti živcev.

Videli smo, da so mentorji pogosto uporabili metodo »ena na ena«, za udeleženca pa je bilo to zelo koristno. Opazili smo tudi, da se čas, ki ga mentor porabi za posameznega udeleženca, lahko zelo razlikuje.

MODUL: SOCIALNE KOMPETENCE

Kar zadeva družbene stike in interakcije, je bil naš glavni vtis, kako so se naši udeleženci lepo obnašali, bili vljudni in dostojanstveni.

V veliki meri smo dopustili, da pogovor zaide kamorkoli in na naše presenečenje smo ugotovili, da jih zanimajo predvsem družbeni koncepti, kot so družina, odnos med moškimi in ženskami, delitev dela med možem in ženo, kontracepcija, otroci, kaj otrok pomeni za nas in kaj za njih, kdaj imamo otroke, koliko otrok imamo, kaj pomeni biti uspešen v življenju (npr. za njih uspeh pomeni veliko otrok, za Evropejce so kariera, neodvisnost in materialna osnova za življenje na prvem mestu, otroci pridejo šele za vsem tem).

Zaradi njihove močne krščanske vzgoje so jih predvsem zanimale vrednote, resnično jih je zanimal evropski način življenja.

Obstaja jasna razlika med starejšimi in mlajšimi Eritrejci, medtem ko starejši kažejo bolj tradicionalen odnos, pri mlajših to ni tako izrazito.

Zanimal jih je na primer koncept izvenzakonskega partnerstva in spolnost pred poroko.

V zvezi s temi vprašanji niso pokazali sovražnosti do našega načina življenja, vendar je bilo mogoče z njihove strani začuti rahlo moralno večvrednost, kot da mi delamo nekaj narobe, ker ne znamo drugače. Vendar ni bilo občutka sovražnosti ali zgražanja, le občutek zanimanja in radovednosti.

Kot kristjani so pokazali, da nikakor niso skrajneži, spili bi tudi kozarec alkohola, vedli so se na način, ki velja za zmernega in kulturnega. V njihovem vedenju ni bilo nobenih skrajnosti, bili so vljudni, urejeni in pripravljeni pomagati.

V zvezi z učnimi vsebinami je kakšna stvar pogosto sprožila poseben komentar, o katerem smo razpravljali kasneje.

Ob upoštevanju vsega moramo povedati, da modul ni bil namenjen najosnovnejšemu poznavanju kulturnih norm, temveč bolj spoznavanju razlik in pojasnjevanju, zakaj tukaj nekaj počnemo tako, nekje drugje pa drugače. Nobena stran ni moralizirala ali vsiljevala mnenj, nihče od nas ni čutil potrebe po tem.

POVZETEK

Pri povzetku MMM pilotnega projekta je treba upoštevati tri prepletajoče se perspektive: perspektivo migrantov, perspektivo mentorjev in perspektivo izobraževalnega/partnerskega osebja. Celovito vrednotenje je treba obravnavati tudi metodološko in vsebinsko.

V vseh štirih modulih je bilo stanje takšno, da so bili nekateri migranti zelo sposobni, drugi pa so imeli zelo slabo znanje. Vendar pa je večina migrantov učencev pokazala visoko stopnjo spoštovanja do samega učenja pa tudi do učiteljev, šole in izobraževanja na splošno. Če izobraževalci začutijo in razumejo ta odnos, ga lahko obrnejo v prednost zase in dosežejo dobre rezultate. Učenje je bilo tudi prepletano z

vidiki socializacije, druženja, izražanja lastnih mnenj in ustvarjalnosti v mejah sposobnosti migrantov.

Na vprašanje, ali jim je program všeč, so migranti povedali, da je bilo usposabljanje primerno njihovim potrebam, saj se je bistveno razlikovalo od klasičnega jezikovnega tečaja in jih je k učenju pritegnil prav ta nekonvencionalni pristop.

Vloga mentorjev migrantov se je izkazala za pozitivno, na splošno so se dobro odrezali v svoji vlogi. Potreba po improviziranju, prilagajanju in spreminjanju učnih vsebin in materialov jih je pogosto nekoliko zmedla, čeprav menimo, da je to dober pokazatelj, saj kaže na realnost takšnega dela. V programu so imeli mentorji migranti relativno malo časa, da bi se razvili in uveljavili kot dokončno oblikovani mentorji, še vedno bodo potrebovali čas in izkušnje, da bi rasli in dosegli svoj potencial.

Pomembno dejstvo, ki ga ne moremo dovolj poudariti, je, da se jezikovne ovire niso končale po koncu modula pismenosti, temveč so predstavljale izziv v vseh delih in vsebinah programa. Kar zadeva slovenski pilotni program, moramo poudariti, da je slovenščina še posebej zahtevna zaradi kompleksnih sklanjantev in glagolskih oblik; npr. v slovenskem jeziku je šest sklonov, ne dve, ampak tri slovnična števila, govorjenje zahteva zapletene spremembe pri uporabi različnih pripon za vsako od teh slovničnih kategorij. Zaradi vsega tega je jezik težje razumljiv ne le udeležencem, ampak tudi mentorjem, ki zato potrebujejo več časa, da ga razumejo.

Ker je matematika univerzalna znanost, se je modul matematičnih spretnosti izkazal za nekoliko lažjega, vendar morajo biti matematični koncepti – kolikor je to mogoče – povezani s praktičnim življenjem.

Uspeh modula IKT veščin se nam zdi že v tem, da se je povečal interes migrantov učencev za IKT kot učno orodje. Menimo tudi, da je večina udeležencev izgubila strah pred uporabo različnih IKT naprav. Večina jih je celo začela izražati željo po prenosnem računalniku za učenje in tako začela dojemati računalnik kot dragoceno učno orodje.

V modulu socialnih kompetenc smo lahko videli, da je bilo obnašanje naših migrantov povsem v skladu z evropskimi normami, zato ni bilo velike potrebe po učenju najosnovnejših načinov ali vzorcev obnašanja.

Po našem mnenju je koncept migrantskega mentorstva dober in utemeljen, vendar je treba poudariti, da smo se od začetka zavedali, da v času trajanja projekta ne bo mogoče izobraziti ali usposobiti popolnih migrantov mentorjev.

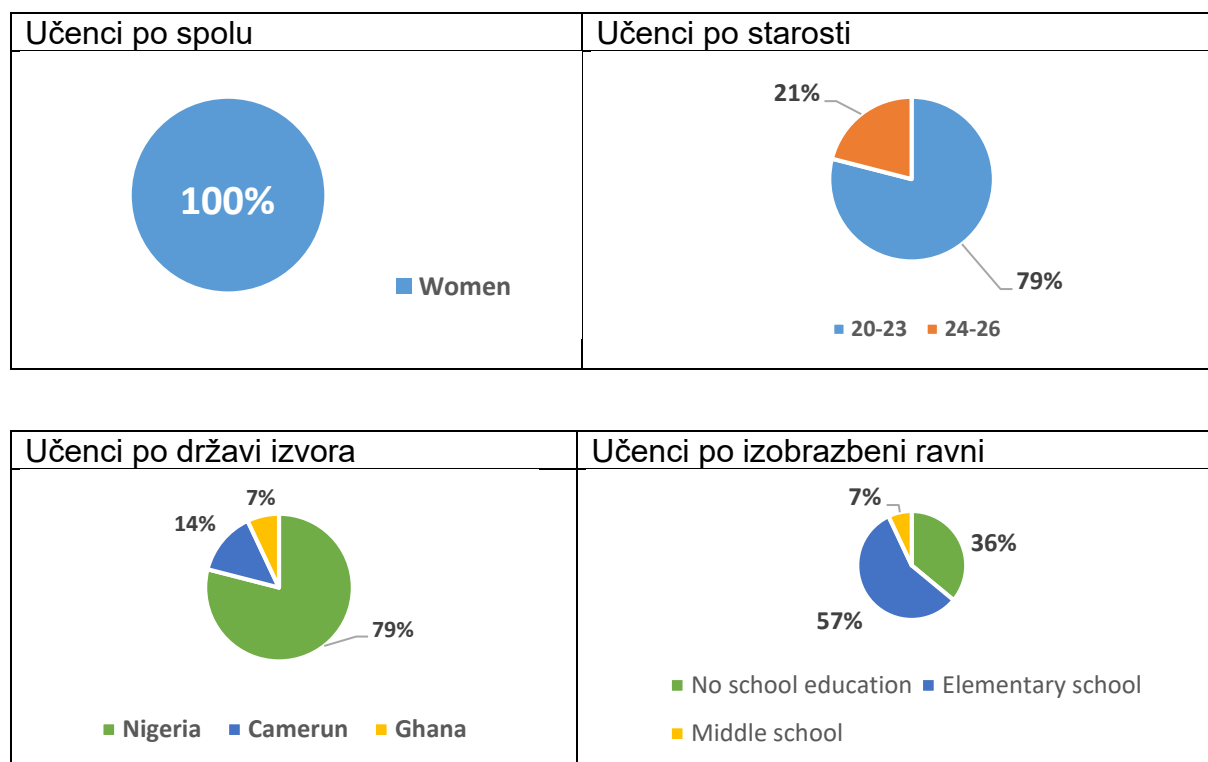
Pilotni program vidimo kot večinoma uspešen. Ker imamo vpogled v to vrsto dela, vemo, da je uspeh zelo relativna kategorija in ga je treba meriti tudi z najmanjšim napredkom. V skladu s tem je koncept migranta mentorja smiseln in utemeljen, ker se lahko prilagodi posamezniku in njegovim potrebam, mentorji pa imajo veliko prostora, da sčasoma izboljšajo svoje veščine in kompetence.

MMM VODENA REFLEKSIJA: EUROCULTURA, ITALIJA

MIGRANTI KOT UČENCI

Usposabljanje migrantov/beguncev, ki so se udeležili izobraževanja v Italiji, se je začelo 3. septembra 2018 in končalo 26. oktobra 2018; 24 srečanj po 4 ure, skupno 96 ur.

Imeli smo 14 učencev, vsi prosilci za azil, ki so čakali na odločitev o njihovi vlogi.

Vsi udeleženci so živeli v zavetišču približno 2 leti in pol. To so bile ženske, nekatere z majhnimi otroki, ki so bili rojeni na migracijski poti ali po prihodu v Italijo. Kljub temu da tukaj živijo že relativno dolgo, zelo slabo poznajo italijanščino.

Zaradi pomanjkanja znanja jezika nimajo stikov z lokalnim prebivalstvom in živijo v neke vrste segregaciji, kjer imajo zunaj zavetišča stike edino z ganskimi in nigerijskimi državljani, s katerimi skupaj obiskujejo cerkev. Z njimi govorijo izključno v svojem jeziku in se ničesar ne naučijo o italijanski kulturi.

Kot je prikazano na zgornjem grafu, večina udeleženk nima izobrazbe ali pa je ta zelo nizka. Zato imajo zelo omejeno sposobnost abstrakcije, koncentracije, nizko sposobnost usvajanja teoretičnih konceptov, tudi če so zelo osnovni.

Neposredna posledica tega je bila, da je bil tempo učenja precej počasnejši, kot je predvideval kurikulum, in analiza različnih tem je bila veliko bolj omejena od pričakovane.

Skupino smo zato razdelili na dve podskupini: v eno smo vključili udeleženke brez izobrazbe, torej skoraj nepismene, v drugo pa tiste, ki so v svoji državi obiskovale osnovno ali nižjo srednjo izobrazbo.

Da bi olajšali dostop do usposabljanja ženskam z otroki, smo organizirali otroško varstvo, kar pa ni popolnoma odpravilo težav, povezanih s prisotnostjo 5 otrok, starih od nekaj dni do dveh let in pol. To je še dodatno upočasnilo tempo učenja in povečalo stopnjo stresa mentorjev in izobraževalcev Euroculture.

Veliko izobraževalnega gradiva, pripravljenega med usposabljanjem migrantov mentorjev, je bilo treba poenostaviti. Uporaba reklamnega materiala nakupovalnih centrov in drugih trgovin je bila zelo koristna, saj je omogočila povezavo konceptov, ki so se jih učile z vsakodnevnimi življenjskimi situacijami, na primer izvajanje preprostih matematičnih operacij, kot je izračunavanje prihranka denarja z nakupom nekaterih izdelkov, ki so bili kupljeni po znižani ceni.

Delavnice so se izkazale kot odličen način za učenje.

Pravzaprav je možnost vstavljanja teoretičnih elementov, ki so tesno povezani s tem, kar so udeleženke počela, dala veliko boljše rezultate kot učne ure. Na primer, v kuharski delavnici je branje receptov omogočilo razširitev njihovega znanja italijanščine, priprava različnih jedi pa je izboljšala njihove matematične spretnosti (npr. Koliko testenin je potrebnih za 5 oseb, če je povprečen obrok 80 gramov na osebo?).

Med poukom v razredu je bila uporabljena ista metodologija, vendar je za udeležence to vedno ostalo na nivoju teorije. Namesto tega uporaba teorije v resnični dejavnosti (npr. kupčkanje testenin za 5 oseb) za udeleženke ni bila več nekaj, kar bi se morale naučiti, ampak nekaj, kar so morale storiti. Ta drugačen pristop jim je omogočil, da so se učile hitreje in z manj težavami.

UČNE METODE/GRADIVA

Med usposabljanjem smo poleg gradiv, ki so jih razvili mentorji in izobraževalci Euroculture, uporabili tudi učbenik za italijanščino za tujce (predstopnja A), ki je bil zelo koristen predvsem zato, ker je udeleženkam dal občutek "biti v šoli". Predvsem na tiste, ki se niso še nikoli šolale, je to delovalo zelo pozitivno.

Mnoge udeleženke so se tako na nek način maščevale svoji preteklosti, ki jim ni dovolila, da bi šle v šolo. Potrdile so svoj statusa učenk, na katerega so bile, kljub šibkim učnim dosežkom, zelo ponosne.

Kot je opisano zgoraj, se je izkazalo, da je najboljši material oglaševalski letak, preko katerega so izobraževalci in mentorji podajali teme, kot sta italijanščina in matematika. Kar zadeva IKT veščine, je bil učni načrt vsekakor preveč ambiciozen za našo ciljno skupino, zato so bile teme obravnavane le delno. Tudi za te teme smo imeli zelo praktičen metodološki pristop. Namen tega modula je bil napisati življenjepis na računalniku, kar so vse udeleženke zelo cenile, saj so videle praktično korist te dejavnosti in njen vpliv na njihovo vsakdanje življenje (možnost iskanja zaposlitve, ko pridobijo status begunca).

Toda zelo preproste operacije, kot je uporaba miške, so zahtevale veliko časa zaradi težav udeleženk pri usklajevanju gibov roke z gibi miške in hitrostjo na zaslonu.

Kot pri vseh drugih so tudi v modulu IKT veščin različne teme (pismenost, matematične spretnosti, IKT veščine in socialne kompetence) bile obravnavane multidisciplinarno. Skupna značilnost vseh udeleženk je bila težava pri ohranjanju visoke ravni pozornosti za več kot 10–15 minut. To je pomenilo, da so morali izobraževalci in mentorji uporabljati zelo različne, interaktivne in zabavne učne metode (npr. petje, ples, igranje, igranje vlog itd.).

Sposobnost izobraževalcev in mentorjev Euroculture, da prilagodijo učni tempo, metode poučevanja in vsebino lekcij različnim situacijam (razpoloženje udeležencev, raven pozornosti, obnašanje otrok itd.), ob tem pa dosežejo določene cilje izobraževanja, je bil vsekakor eden od ključev za uspeh usposabljanja.

Ta način dela od izobraževalcev in mentorjev zahteva obsežne profesionalne in človeške izkušnje, razpoložljivost, odpornost proti stresu in improvizacijske sposobnosti.

ODNOS MENTORJI – MENTORIRANCI

Vloga mentorjev je bila ključna ne toliko zaradi njihove izobraževalne vloge, ampak zaradi podpore, ki so jo nudili udeležencem.

Učenke so pokazal, da v vlogi izobraževalcev bolje sprejemajo kot tujce, kljub njihovem odličnemu poznavanju italijanščine in drugih tem.

Pogosto smo imeli občutek, da je bilo glede tega, kar je treba storiti, sprejeto to, kar je povedala italijanska oseba povedala, ne pa tujec.

Nasprotno pa so udeleženske zelo cenile podporo, ki so jo migranti mentorji nudili v primeru težav pri razumevanju nekaterih konceptov ali navodil.

Še več. Našim izobraževalcem je uspelo vzpostaviti zelo pozitivne medosebne odnose in ustvariti ozračje medsebojnega zaupanja in sprejemanja kulturnih razlik. V primerih nelagodja, na primer zaradi negotovosti glede svoje prihodnosti, ali travm, ki so jih doživele na svoji migracijski poti, pa so bili prav mentorji tisti, ki so jim udeleženske lažje izrazile svoje neugodje in pri njih iskale razumevanje in podporo.

Dodatna prednost migrantov mentorjev je bila v tem, da so popolnoma integrirani v lokalno družbeno okolje, imajo odlično znanje italijanskega jezika in široko mrežo prijateljev, kar predstavlja pozitiven model za učence.

Slika 2: Usposabljanje migrantov v Vicenzi, Italija

Nekatere naše migrantke mentorice so muslimanke, ena je Jehovova priča. Vse prakticirajo svojo religijo in spoštujejo njene nauke, običaje in navade. Nekateri so običajno zakrite, druge nosijo tradicionalna oblačila, vendar so vse popolnoma integrirane, saj so privzele italijanske navade in način življenja, ne da bi opustile to, kar je značilno za njihovo izvorno kulturo.

Spoznanje, da je integracija mogoča in da to ne pomeni opustitve svojih verskih prepričanj ali tradicij, je močno pomagala učencem, zlasti kar zadeva učenje socialnih kompetenc, ki so najbolj povezane z državljskim sožitjem in vključevanjem v kulturo gostiteljice.

SOCIALNI IN KULTURNI VIDIKI

Naše usposabljanje je vsekakor vplivalo na vedenje učenk, ki pred začetkom niso vedele, kaj so za nas osnovne norme dobre izobrazbe in tudi osnova mirnega sobivanja.

Pljuvanje po tleh, preglasno govorjenje, neuporaba vljudnostnih fraz prosim in hvala, govoriti preko drugega in še veliko več je bilo zanje popolnoma normalno vedenje. Izobraževalcem in mentorjem je bilo zelo zahtevno udeleženkam razložiti, kako pomembno je sprejeti in slediti kulturnim normam države gostiteljice.

Za nekatere naše učenke je življenjski projekt pomenil imeti veliko otrok, 6 ali 8, saj so prepričane, da italijanska vlada pomaga materam z veliko otroki in da ni pomembno imeti službo, ki omogoča primerno skrb za svoje potomce.

Razčiščevanje napačnih predstav, pojasnjevanje, da morate v Italiji biti sposobni poskbeti tudi za veliko število svojih otrok in da je pomoč, ki jo nudi država, zelo

omejena, je samo eden od primerov, ki kaže, kakšen vpliv je imelo naše usposabljanje na dojemanje družine, ki so ga pred tem imele mnoge naše udeleženske.

POVZETEK

Kurikulum je zelo uporabno in dovršeno orodje. Podaja informacije o učnih izidih, temah in metodah poučevanja, ki so nujno potrebne za optimalno usposabljanje migrantov in beguncev.

Pričakovani čas za vse teme je verjetno zadosten za učence z boljšim izobrazbenim ozadjem, kot so ga imele naše učenke.

Za ciljno skupino, kot je naša, je treba čas usposabljanja vsaj podvojiti in predlagati dve ravni; prva raven naj bo namenjena osnovam pismenosti in matematičnim spretnostim, na drugi ravni pa naj se ti koncepti poglobljajo ob uvajanju IKT vsebin.

Socialne veščine so »prečna« tema, ki jo je treba obravnavati v vseh situacijah in jo nenehno ponavljati, saj je zelo težko popravljati vedenjske vzorce, ki so bili usidrani že v otroštvu, še posebej, ko gre za odrasle.

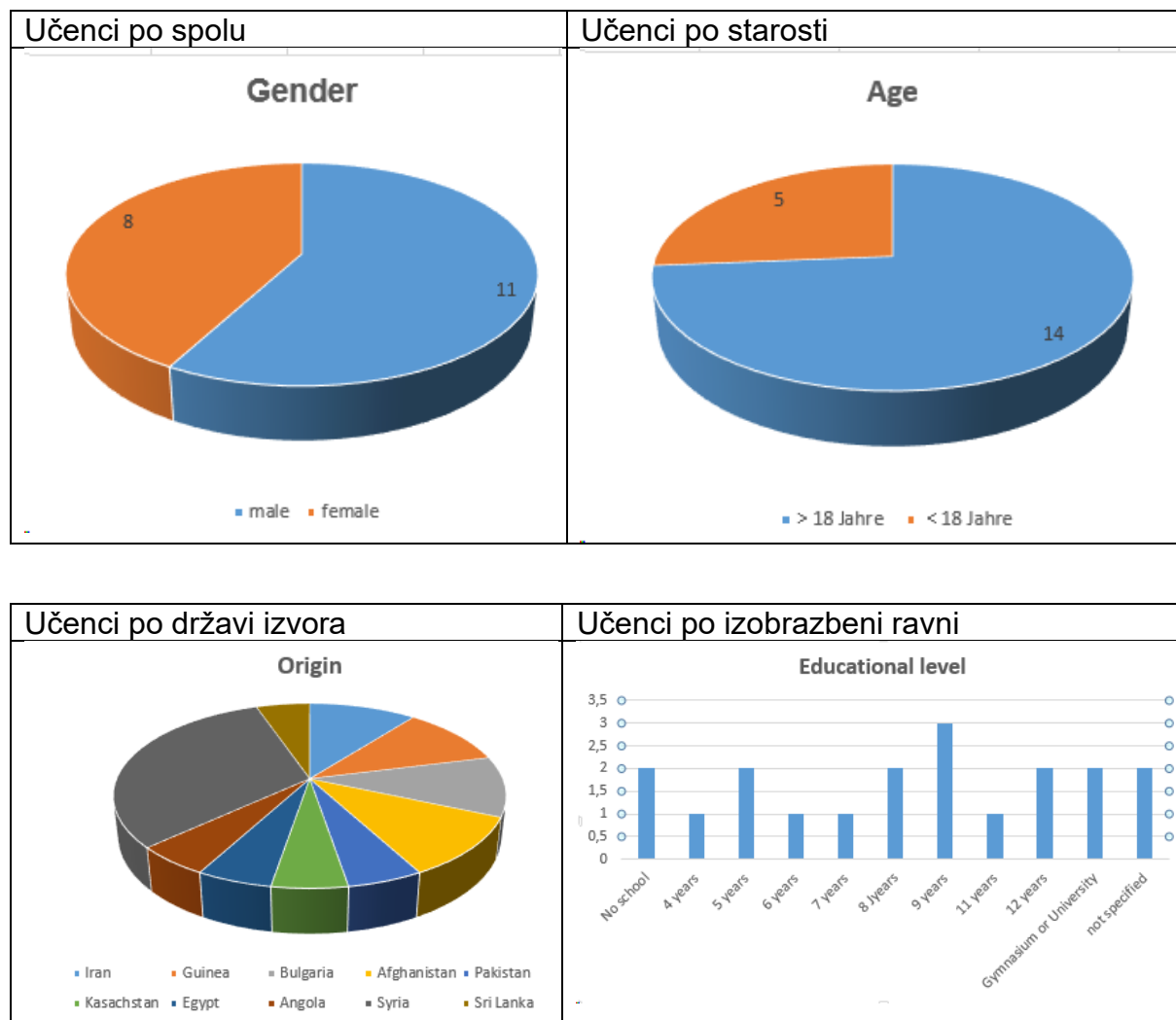
Zagotoviti je treba priložnosti za družbene dejavnosti, ki vključujejo stike z lokalnim prebivalstvom (npr. tradicionalne večerje, modne revije, kjer ženske nosijo svoja tradicionalna oblačila in pojasnjujejo njihov izvor, verska praznovanja, gledališke predstave, obiski tržnic in še veliko več). To lahko postane priložnost za učenje in uporabo pridobljenega znanja. Hkrati udeleženci lahko vidijo, kako vedenje, ki je bolj sprejemljivo v kulturi države gostiteljice, vzpostavlja odnose med ljudmi in ruši zidove nestrpnosti, ki pogosto nastanejo zaradi majhnih kulturnih nesporazumov.

Poleg tega možnost prikazovanja vidikov lastne kulture povečuje kulturno zavest in zmanjšuje strah pred izgubo kulturne identitete, ki ga imajo mnogi migranti in begunci.

MMM VODENA REFLEKSIJA: INIBIA EEIG, NEMČIJA

MIGRANTI KOT UČENCI

Usposabljanje migrantov/beguncev v Nemčiji se je začelo 10. oktobra 2018 in končalo 22. decembra 2018; 24 srečanj po 4 ure za skupno 96 ur.

Večina priseljencev iz naše skupine živi v domovih za begunce, v sobah za 4 osebe, v ne preveč dobrih pogojih. Nočni hrup še posebej otežuje pripravo na jutranje dejavnosti, pravočasen prihod v šolo ter osredotočeno delo. Le malo migrantov iz razreda živi z nadomestnimi "starši", dva živita sama in imata zunanje skrbnike. Ti ju občasno obiščejo in jima pojasnijo pravna vprašanja.

Skupina, ki jo je izobraževala INIBIA, živi v ugodnih življenjskih in učnih razmerah. Medtem ko »doma« komunicirajo le v maternem jeziku, morajo v poklicni šoli govoriti nemško. Tam so vključeni v izobraževanje in se morajo naučiti veliko nemščine zaradi zelo praktičnega učenja in praktičnih aktivnosti. Posledično so tam integrirani. Zaradi učnih situacij morajo sami tudi nakupovati (za kuhinjo), obiskovati in opravljati ankete v uradnih institucijah itd. To pomeni, da imajo sčasoma vedno manj težav pri pogovarjanju z lokalnim prebivalstvom. Tudi ta del integracije ni brez problemov,

vendar dolgoročno olajšuje njihovo vključevanje v družbo. Skozi šolsko leto so opazne pozitivne spremembe v njihovi odprtosti. Velika raznolikost šolskega izobraževanja ima prednosti in slabosti. Zaradi skupnih interesov obstaja veliko medsebojne pomoči (v angleščini, francoščini in arabščini). To "skupinsko učenje" je izredno koristno, vendar številne kulturne razlike včasih pripeljejo tudi do konfliktov, če učitelji ne posredujejo in takoj ne umirijo situacije ter kulturne konflikte uporabijo kot učne primere.

Predvsem tako imenovani »funkcionalno nepismeni« so imeli počasnejši tempo učenja kot ostali v skupini. Te smo za branje in pisanje v nemškem jeziku spodbujali v posebni podskupini.

Kombinacija teorije in prakse je omogočila izjemen napredek v praktični uporabi jezika. Pri učenju nemščine v kuhinji so se torej lahko učili z očmi, rokami, nosom in ušesi ter na koncu s čutom za okus. Več čutov je vključenih v učenje, bolj impresiven in trajen je učinek.

UČNE METODE/GRADIVA

V bistvu je težko hkrati v istem prostoru učiti ljudi različnih starosti iz različnih držav z različnimi stopnjami izobrazbe in različnimi kulturnimi in socialnimi ozadji.

Tudi begunci imajo zelo različne potrebe za življenje v Nemčiji. Doživeli smo usode, ki so se nas zelo dotaknile in ki imajo seveda velik vpliv na motivacijo in uspešnost, tako med učitelji kot tistimi, ki so jih doletele. Med begunci je bilo tudi nekaj nepismenih oseb, ki so imele velike težave pri učenju nemščine.

Vse to je imelo velik vpliv ne samo na skrb za migrante učence, ampak tudi na metode, ki smo jih uporabili.

Naši izobraževalci so strokovno usposobljeni srednješolski učitelji, ki poučujejo tudi na poklicni šoli. Usposabljanje v MMM projektu smo v majhni poklicni šoli izvajali tudi zato, ker je ta dodatna obogatitev učnih aktivnosti naletela na veliko odobravanje našega osebja.

Usposabljanje je potekalo PRED ali PO pouku v poklicni šoli. To je jasno pokazalo, da so begunci visoko motivirani. Odsotnosti skorajda ni bilo.

Pri izvedbi treh modulov: IKT veščin, pismenosti in matematičnih spretnosti smo uporabili nemške učbenike in učne liste. Na področju socialnih kompetenc smo uporabili materiale z družbeno-izobraževalnega področja s poudarkom na medkulturnem učenju.

PISMENOST

Večina udeležencev se je učila nemščino kot drugi ali tretji tuji jezik. To je velika prednost, saj so že imeli izkušnjo učenja tujega jezika.

Učitelji jezikov so med poukom opazovali, v kolikšni meri je raven jezikovnega znanja povezana z nacionalnostjo. Na primer, ugotovljeno je bilo, da ljudje iz Sirije odlično govorijo in razumejo angleško in so tudi zelo ambiciozni. Med njimi je bilo tudi nekaj talentov, sposobnih hitrega učenja in uporabe jezika. Veliko udeležencev je med

usposabljanjem razvilo tudi strategije za reševanje različnih situacij, npr. kako razbrati neznane besede iz konteksta.

Kljub temu je bilo nekaj velikih težav, saj je bilo nekaj beguncev mladoletnih in so prihajali z vojnih območij. V svojem jeziku so se lahko naučili le nepopolno brati in pisati, zato so morali nov jezik usvojiti brez znanja osnovne pismenosti. Ti begunci so se spet učili ločeno v posebni skupini za nepismene. Pri tem smo uporabili metode, ki se za te ciljne skupine trenutno razvijajo v Nemčiji.

Slika 3: Pridobivanje veščin pismenosti v Unni, Nemčija

MODUL: MATEMATIČNE SPRETNOSTI

Poučevati in učiti se matematične spretnosti ni lahko. Matematične naloge v Nemčiji so običajno opremljene z dolgimi besedili in zahtevajo veliko konteksta in razumevanje formulacij, kar vse zahteva dobro jezikovno znanje.

Pri izvajanju modula matematičnih spretnosti smo namenoma upoštevali izkušnje beguncev pri učenju nemškega jezika, predvsem tehničnih izrazov, kot so »krajšanje ulomkov« v skladu z nemškim besediščem in utrjevanjem govorjenja in pisanja teh besed pri reševanju nalog. Gre za tako imenovano cross-field metodo, ki združuje različne učne predmete z enakimi ali podobnimi učnimi situacijami. Učenje lahko poenostavimo z interdisciplinarnimi učnimi situacijami.

Največ težav smo imeli z zapisom števil v pravilni smeri. Za begunce je bil izziv izgovoriti najprej enice in nato desetice, kar je pogosto privedlo do napak pri pisnih vajah.

Poleg tega v nekaterih jezikih pišejo od desne proti levi, npr. v arabščini, kar vse še otežuje.

Nemški znaki za matematične operacije in metode računanja, ki so se jih v mnogih državah naučili drugače, so prav tako potrebovali razlago. Pri ocenjevanju smo različne matematične metode ocenili kot pravilne, če so vodile do pravega rezultata.

MODUL: IKT VEŠČINE

V modulu IKT veščin smo na začetku vadili praktične postopke vklapljanja in izklapljanja naprav, uporabo tipkovnice/miške ter shranjevanja datotek na prenosnih računalnikih

Ugotovili smo, da nekateri udeleženci ne znajo uporabljati računalnika.

Učenci smo razdelili v skupine glede na njihovo raven znanja v posameznih učnih enotah.

Za učence, ki so že dobro obvladali računalnik, smo učne vsebine poglobili s primeri, kot je zagon programske opreme, uporaba interneta, brskanje po spletnih straneh, iskanje vsebine, odpiranje dokumenta z urejevalnikom besedil, tiskanje dokumenta in vzpostavitev novega e-poštnega računa.

Udeleženci niso bili popolnoma nevešči uporabe tehnologije. Večina jih ima mobilni ali pametni telefon. Sporazumevanje preko WhatsAppa je bilo zelo pomembno za mnoge za ohranjanje stika z družino in s tistimi, ki so ostali v državi izvora.

MODUL: SOCIALNE KOMPETENCE

Večina beguncev prihaja iz avtoritarnih držav, kjer niso mogli realizirati svojih ciljev. To so tudi države z veliko nasilja in popolnoma drugačnim dojemanjem vloge žensk.

V tem modulu smo poskušali socialne kompetence predstaviti skozi predavanja, igranje vlog in vaje.

V teoretičnih učnih enotah so se seznanili z našimi vrednotami, vedenjem in načinom življenja ter s tem, da lahko vsak posameznik naredi nekaj proti nasilju in za enakopravno družbo.

V praktični del modula smo vključili kuharske tečaje. Begunci so bili nad tem navdušeni. Kuhanje jih je spomnilo na domovino. Potekalo je v nemščini, jedi, ki smo jih pripravili, pa so bile iz njihovih držav izvora. Ob tem so morali mladi moški predvsem opustiti naučena vedenja in vloge. Kuhinja ni le kuhanje in prehranjevanje, temveč tudi priprava, nakupovanje, pogrinjanje prtov in odnašanje odpadkov. Potrebno je bilo nekaj časa, da so se nekateri mladi moški to sprejeli.

Opazili smo, da so se ob tem begunci med seboj bolj povezali, da se je v skupini razvilo pozitivno družbeno ozračje in da se je povečala osebna odgovornost. Zlasti pozitivna je bila medsebojna pomoč.

Učenci so povedali, da po preteku modula socialnih kompetenc bolje razumejo način življenja v Nemčiji.

ODNOS MENTORJI – MENTORIRANCI

Odnosi med migranti mentorji in migranti učenci so bili na splošno zelo pozitivni. Naši migranti mentorji in izobraževalci so z empatijo hitro pridobili spoštovanje udeležencev.

Učenci so se na začetku bali napak. Pogosto so pisali s svinčnikom, ogromno zapisali in na koncu večino stvari zradirali. Hoteli so se izogniti temu, da bi učitelji ne bi razumeli, kako so rešili posamezne naloge in bi mislili, da so jih rešili napačno. Zato so morali učitelji pregnati njihov strah pred napakami in pokazati interes za njihovo delo.

Z naraščanjem zaupanja so begunci končno postali bolj odprti do učnih problemov in se osredotočili na vsebinska vprašanja, jih opisali z jasnimi besedami in si upali narediti napake ter pri tem uporabiti različna pisala (kemični svinčniki, nalivno pero itd.). Še posebej pri matematiki so želeli biti pripravljeni na učno snov in se niso bali prositi za pomoč in dodatno razlago, da bi dosegli potrebno raven znanja.

Nekateri mentorji/učitelji so opravili ali ponudili individualne pogovore, ki so udeležencem dali priložnost, da v prijateljskem vzdušju spregovorijo o svojih učnih težavah.

Pri nekaterih udeležencih nismo uspeli razviti uspešnega, zaupanja vrednega odnosa. Sumimo, da so k temu pripomogle njihove vojne travme in da bi prej dejansko potrebovali psihološko pomoč.

SOCIALNI IN KULTURNI VIDIKI

Kultura je pravzaprav vse, kar privzamemo v procesu socializacije in se potem odraža v vsem okoli nas – to je kultura šolanja, priprava hrane, odnos do zdravja in bolezni ali dojemanje vloge spolov. Med usposabljanji smo lahko vedno znova opazili, da se ti sistemi vrednot in norm med begunci iz 20 držav močno razlikujejo, včasih pa si tudi popolnoma nasprotujejo.

Različne vrste nalog smo obravnavali na različne načine, v pogovorih smo našli različne argumente in zavzeli različna stališča.

Večina beguncev je odraščala v učnih kulturah, ki se razlikujejo od prakse nemškega šolskega sistema. Ugotovili smo, da so se vprašanjem o učnih vsebinah v veliki meri izogibali, ker so menili, da bi učitelji to razumeli kot kritiko njihovega načina poučevanja. Na razlage in vprašanja učiteljev so se odzivali s kimanjem tudi v primerih, ko niso ničesar razumeli.

POVZETEK

Begunci so iz različnih razlogov in na različne načine zapustili svoje domove, svoje države in svoje družine. Vsakodnevno življenje teh ljudi v glavnem oblikujejo njihove izkušnje pred in med begom ter njihov pravni in družbeni status. Njihovo vsakdanje življenje v Nemčiji zaznamujejo tudi stiki z oblastmi v jeziku, ki ga še ne poznajo, njihov negotov bivanjski status in druge težave.

Poleg tega številni begunci nimajo dovolj visoke stopnje izobrazbe, na kateri bi lahko gradili, in to je pravzaprav največji izziv. Nekateri so morda imeli slabe izkušnje z

učenjem prvega tujega jezika, spet drugi pa so v preteklosti dobili slabe ocene in začutili odpor do učenja tujih jezikov.

Vsi ti dejavniki lahko negativno vplivajo na motivacijo za učenje.

Prva in najpomembnejša naloga izobraževalnih in socialnih služb je migrantom zagotoviti podporo in ustvariti ozračje medsebojnega zaupanja. Posameznik mora razviti sposobnost v sposobnost samostojnega delovanja.

Socialni razred, spol, vera in narodnost vplivajo na različne vidike begunskega vsakdana. Učenje mora biti zato usmerjeno v razvijanje enakovrednega sobivanja, ne pa prilagajanje norm in vrednot migrantov tistim vrednotam, ki jih imajo učitelji in mentorji. Upoštevati je potrebno tudi verske praznike, postni čas ali posebne dele v dnevu.

Nemščina mora biti vedno v središču učenja, zato je treba vsak drugi predmet razumeti tudi kot lekcijo nemščine. Pouk matematike mora biti neke vrste »nadaljevanje pouka nemščine na drug način«. Ker pa matematično znanje ni samodejno povezano z jezikovnim znanjem, je priporočljivo, če se to da, izvesti notranjo diferenciacijo skupine.

Na vseh področjih kompetenc morajo biti učne enote pripravljene tudi z mislijo na jezik. Pri tem je koristno tesno sodelovanje z učitelji nemščine.

Za vsak tuji jezik je pomembno, da začnemo z relativno velikim številom ur. Po eni strani morajo udeleženci slišati nov jezik in se navaditi nanj, hkrati pa je za motivacijo pomembno, da so sposobni jezik tudi uporabiti.

Seveda se morajo tečaji pismenosti izvajati dlje časa, dokler udeleženci ne začutijo praktične vrednosti tujega jezika.

Pri različnih učnih ravneh je treba učna gradiva pripraviti brez uporabe preteklika, z uporabo kratkih stavkov in zamenjavo zapletenega besedišča z vsakodnevnimi izrazi. Lekcije morajo biti oblikovane tako, da ustrezajo jezikovni ravni beguncev. Če so gradiva kompleksna in zahtevna in se se vsa energija uporabi izključno za njihovo razumevanje, bodo udeleženci manj uspešni na vsebinski ravni.

Zelo pomembno je tudi spoznavanje digitalnega sveta. To migrantom lahko pomaga pri azilnih postopkih, urejanju pravnega statusa in poznejši zaposlitvi. Iskanje stanovanja po spletu ali spletno učenje, pošiljanje prošenj po e-pošti ali e-komuniciranje z oblastmi lahko zelo olajša vsakdanje življenje.

Prvi korak pri načrtovanju usposabljanja naj bo spoznavanje in razvrščanje udeležencev glede na individualne potrebe. Začetno raven jezikovnega in matematičnega znanja je mogoče določiti z uvrstitvenim testom, ki ga na Werkstatt-Berufskolleg že izvajamo. S pomočjo uvrstitvenih testov je mogoče določiti raven znanja pogosto heterogenih skupin in tako udeležence uvrstiti v primerno skupino/razred.

Če povzamemo, cilj MMM projekta je beguncem ponuditi priložnost, ne samo da razvijejo svoje jezikovne in druge temeljne spretnosti, ampak da se razvijejo tudi kot osebnosti.

NASVETI ZA IZOBRAŽEVALCE

1. Prva in najpomembnejša naloga izobraževalcev je zagotoviti podporo migrantom učencem in okrepiti njihovo samozavest. Mnogi migranti nimajo zadostne stopnje izobrazbe, ki bi jo lahko nadgradili, vendar prav to predstavlja velik izziv. Nekateri so morda imeli slabe izkušnje z učenjem tujega jezika in so začutili odpor do učenja tujih jezikov. Vse to lahko negativno vpliva na motivacijo za učenje.
2. Socialni razred, spol, vera ali narodnost vplivajo na različne vidike migrantskega vsakdana. Učenje mora biti zato usmerjeno v razvijanje enakovrednega sobivanja, ne pa prilagajanje norm in vrednot migrantov tistim vrednotam, ki jih imajo učitelji in mentorji. Upoštevati je potrebno tudi verske praznike, postni čas ali posebne dele v dnevnu.
3. Proces učenja je za migrante pretežno ciljno naravnano, kar pomeni, da morajo učenci videti praktično vrednost tega, kar se učijo. Kot učence jih predvsem motivirata zaposlitev in večja neodvisnost, zato jih sprva večinoma zanima učenje jezikov. Na vseh področjih kompetenc morajo biti učne enote pripravljene tudi z mislijo na jezik. V vseh modulih je tesno sodelovanje z učiteljem jezikov zelo koristno.
4. Prvi korak pri načrtovanju usposabljanja naj bo spoznavanje in razvrščanje udeležencev glede na individualne potrebe. Najboljši način za določitev tega je s pomočjo uvrstitvenih testov, če so dostopni v ustreznih jezikih.
5. Izobraževalci naj upoštevajo, da bodo znotraj iste skupine učenci na lestvici od najmanj do najbolj sposobnih. Bolje se je prilagoditi zmožnostim najmanj sposobnih učencev, da lahko ti sledijo delu, medtem ko bolj sposobni lahko delujejo kot njihova podpora. Ker učenci migranti kažejo raznoliko paleto znanja in različne stopnje izobrazbe, je priporočljiva tudi izobraževalna diferenciacija. Če je mogoče, je treba skupino nepismenih, ki so učno počasnejši, ločiti od tistih, ki imajo za seboj nekaj predhodnega izobraževanja. Delitev skupin glede na raven znanja je skoraj nujna tudi pri usposabljanju na področju IKT veščin. Metoda učenja „ena na ena“ z migrantom mentorjem je prav tako dobro sprejeta in jo je treba čim bolj uporabljati. Enako velja za učenje v majhni skupini dveh ali treh učencev z migrantom mentorjem, ker to omogoča prožnost pri podajanju učnih vsebin.
6. Mnogi migranti učenci ne razumejo osnovnih slovničnih konceptov, slovničnega in abstraktnega razmišljanja, zato takšnih vsebin ne priporočamo. Podobno se to dogaja tudi pri matematiki, pogosto ne razumejo niti osnovne matematične teorije. Vaje pismenosti je zato treba izvajati na najnižji in najpreprostejši ravni, matematične naloge pa v realnih življenjskih situacijah.
7. Za učence migrante je zelo pomembna razumljivost učnih vsebin, zato je bistveno, da vsebine niso preveč abstraktne. Večino učnega gradiva, pripravljene pred poukom, bo morda treba poenostaviti. Učne vsebine naj bodo biti konkretne, uporabne in prilagojene trenutnemu nivoju znanja in sposobnosti udeležencev. Če je mogoče, naj se učitelj izogiba daljšim besedilom, najboljši rezultati pa bodo doseženi z vizualnim učnim gradivom. Uporaba katalogov iz nakupovalnih središč in drugih trgovin je zelo uporabna, saj omogoča povezovanje konceptov, ki se jih

- učijo, z vsakodnevnimi življenjskimi situacijami. Če so teme zanje pomembne in jih učenci razumejo, bodo tudi motivirani, sicer lahko izgubijo interes.
8. Tudi jezik je potrebno poenostaviti, uporabiti kratke stavke, zapleteno besedišče zamenjati s preprostejšimi jezikovnimi izrazi. Učne ure naj bodo oblikovane tako, da ustrezajo jezikovni ravni migrantov učencev.
 9. Pred reševanjem naloge naj se izobraževalci osredotočijo predvsem na jasno podajanje navodil. Tudi med reševanjem naloge naj stalno preverjajo razumevanje učencev. Ne smejo biti presenečeni, da – čeprav učenci dajejo vtis, da razumejo – je njihovo razumevanje še vedno vprašljivo. Če je učna vsebina preveč abstraktna ali zahtevna, se koncentracija učencev neizogibno zmanjša, migranti učenci se lahko prestrašijo in izgubijo motivacijo.
 10. Za migrante učence ni pomembno le učenje, pač pa tudi vidik aktivnosti, socializacije in preživljanja prostega časa. Spreten učitelj lahko to dobro izkoristi tako, da naredi učni proces raznolik, privlačen, zabaven, zanimiv, ustvarjalen.
 11. Nameniti več časa določeni dejavnosti se je izkazalo kot zelo učinkovito. Učinkoviteje je narediti manj in to dobro. Ni treba pripraviti velikih količin učnega gradiva, ker so učenci razmeroma počasni, zato si morajo prizadevati za kakovost in ne količino. Tako je treba uporabiti zlato pravilo „manj je več“.
 12. Poučevanje naj bo tudi igrivo; različne družabne igre, namizne igre in interaktivne računalniške igre so zelo dobrodošle.
 13. Ker so odrasli učenci, jih ne smemo siliti v nobeno dejavnost, v kateri se ne počutijo udobno.
 14. Pri izbiri učnih gradiv naj izobraževalec združi več komunikacijskih kanalov. Avdiovizualna učna sredstva so nepogrešljiva in predstavljajo nujo pri poučevanju te ciljne skupine.
 15. Priporočljivo je, da se besedila, čeprav so projicirana na zaslon, učencem razdelijo tudi v fizični obliki, besedila pa naj bodo kratka.
 16. Uporaba glasbe kot učnega orodja in igranje vlog kot učna metoda sta se v učilnici prav tako izkazali kot zelo uspešni.
 17. Učenje po učbeniku dejansko ni smiselno in ni tako učinkovito, kot se običajno pričakuje; najboljši način je pripraviti nekaj delovnih listov, poiskati zanimivo vsebino na internetu, morda pogledati kratek film na določeno temo, torej, kot je navedeno prej, združiti več komunikacijskih kanalov, poudariti pa vizualno in zvočno vsebino.
 18. Teorijo je potrebno prenesti v prakso. Možnost vstavljanja teoretičnih elementov, ki so tesno povezani s tem, kar učenci počnejo, da veliko boljše rezultate kot učne ure. Na primer, v kuharski delavnici branje receptov omogoča razširitev znanja jezika učencev, priprava različnih jedi pa izboljšuje njihove matematične spretnosti (npr. Koliko sestavin je potrebno za določeno število ljudi). Izračunavanje ustrezne količine sestavin, ki je potrebna za 5 ljudi, na primer ni več samo to, kar se morajo učenci naučiti, ampak nekaj, kar morajo storiti.
 19. Več čutov je vključenih v učenje, bolj impresiven in trajen je učinek. V kuhinji se lahko učenci učijo z očmi, rokami, nosom in ušesi ter na koncu s čutom za okus.
 20. Učenje lahko poenostavimo z interdisciplinarnimi učnimi situacijami in tako imenovano cross-field metodo, ki združuje različne učne predmete z enakimi ali podobnimi učnimi situacijami (npr. jezik se lahko poučuje v matematični nalogi, kjer

se krajša ulomek, in se pri tem hkrati vadi govor in pisanje določenega matematičnega besedišča).

21. Izobraževalec naj upošteva, da poučevanje ne sme biti monotono, zato naj v razredu pomisli tudi na možnost uporabe kinestetičnih učnih metod in telesne aktivnosti. Priporočamo, naj v rednih časovnih intervalih naredi kratke odmore.
22. Migranti učenci pogosto delujejo kot skupina z ohlapno hierarhijo (vodja je starejša, bolj izkušena in bolj izobražena oseba). V skupini ima pomembno vlogo tudi medvrstniško učenje. Izkazujejo veliko solidarnost in soodvisnost. Prav ta občutek solidarnosti in povezanosti spodbuja bolj izobražene, da podpirajo in pomagajo manj izobraženim.
23. Delo z migranti iz različnih etničnih okolij po drugi strani predstavlja nov izziv za izobraževalce. Številne kulturne razlike včasih privedejo do konfliktov, če učitelji ne posredujejo in takoj umirijo situacije ter kulturne konflikte uporabijo kot učne primere.
24. Izobraževalci naj upoštevajo, da se lahko razumevanje časa pri migrantih bistveno razlikuje od tistega, kar za splošno sprejeto velja v Evropi. Učenci migranti se lahko pojavijo z zamudo, vendar to ni nujno znak nespoštovanja do aktivnosti, ki potekajo.
25. Migranti učenci bodo tudi pogosto izrecno izrazili željo po dejavnostih, ki bi okrepile njihovo socialno vključenost, saj želijo imeti več stikov z večinskim prebivalstvom. Zagotoviti je treba priložnosti za družbene dejavnosti, ki vključujejo stike z lokalnim prebivalstvom (npr. tradicionalne večerje, modne revije, kjer ženske nosijo svoja tradicionalna oblačila in pojasnjujejo njihov izvor, verska praznovanja, gledališke predstave, obiski tržnic in še veliko več). To lahko postane priložnost za učenje in uporabo pridobljenega znanja. Hkrati udeleženci lahko vidijo, kako vedenje, ki je bolj sprejemljivo v kulturi države gostiteljice, vzpostavlja odnose med ljudmi in ruši zidove nestrpnosti, ki pogosto nastanejo zaradi majhnih kulturnih nesporazumov.
26. Socialne veščine so »prečna« tema, ki jo je treba obravnavati v vseh situacijah in jo nenehno ponavljati, saj je zelo težko popravljati vedenjske vzorce, ki so bili usidrani že v otroštvu, še posebej, ko gre za odrasle (npr. v kuharski delavnici so morali mladi moški predvsem opustiti svoja naučena vedenja in vloge, kar je pomenilo, da so morali opraviti tudi nakupovanje, pripraviti mizo, nato očistiti in odnesti odpadke).
27. Ko boste sledili MMM načrtu ali kateremu koli drugemu učnemu načrtu, bodo še vedno potrebne nekatere spremembe in prilagoditve. Usposabljanje zahteva redno prilagajanje in tudi veliko improvizacije.
28. Sposobnost izobraževalcev in mentorjev, da prilagodijo učni tempo, metode poučevanja in vsebino lekcij različnim situacijam (razpoloženje udeležencev, raven pozornosti, obnašanje otrok itd.), ob tem pa dosežejo določene cilje izobraževanja, je bil vsekakor eden od ključev za uspeh usposabljanja. Ta način dela od izobraževalcev in mentorjev zahteva obsežne profesionalne in človeške izkušnje, razpoložljivost, odpornost proti stresu in improvizacijske sposobnosti.

DODATEK

NAPOTKI ZA MMM REFLEKSIJO

Spodaj je podan predlog smernic za vodeno refleksijo MMM pilotnega programa. Refleksija je relativno subjektivni proces, zato moramo imeti skupni okvir, ki nam bo omogočil slediti isti smeri razmišljanja in opazovanja pilotnega programa.

Predlog je razdeljen na štiri dele, ki zajemajo različne pomembne vidike procesa poučevanja/učenja. Peto poglavje je povzetek, v katerem bomo lahko ponovno razmislili o svojih opažanjih in se osredotočili na najpomembnejše ugotovitve.

Za vsako poglavje podajte 1–2 strani opisa. Tematski napotki v oklepajih nam dajejo skupen okvir za razmislek, vendar niso dokončni. Prosimo, vključite vsa pomembna opažanja, kakor se vam zdi primerno.

Naš predlog je, da naredimo refleksijo za vsak modul v dveh fazah. Prvo fazo je treba opraviti na sredini posameznega modula in drugo ob njegovem koncu. To nam bo omogočilo, da zberemo obvladljivo količino relevantnih opažanj o celotnem procesu. Povzetek lahko naredite samo na koncu vsakega modula.

MIGRANTI KOT UČENCI

(Podajte opis naslednjih vidikov: učne značilnosti, motivacija, učne ovire/potrebe, pričakovanja, stališča, učni napredek ...)

UČNE METODE/GRADIVA

(Podajte opis naslednjih vidikov: uporabljene metode in gradiva, kaj deluje in kaj ne, vaši primeri dobrih praks ...)

ODNOS MENTORJI – MENTORIRANCI

(Podajte opis naslednjih vidikov: vloga mentorjev, vpliv mentorjev na mentorirance, komunikacija med mentorji in mentoriranci ...)

SOCIALNI IN KULTURNI VIDIKI

(Podajte opis naslednjih vidikov: vpliv družine, zaposlitev, denar, kulturne razlike, kulturno zavedanje, kulturno sprejemanje ...)

POVZETEK

(Prosim, podajte povzetek pregleda pilotnega projekta. Vključite tudi subjektivna mnenja in opažanja, ki nam bodo pomagala doseči čim boljše razumevanje potreb in želja migrantov, migrantov mentorjev in drugih izobraževalcev, povezanih z izobraževanjem in vključevanjem migrantov.)